

РИЗИКИ В АУДИТОРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Економічна діяльність характеризується наявністю цілої системи ризиків пов'язаних з відсутністю вичерпної інформації щодо фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання у ринковому середовищі, що суттєво впливає на процес прийняття управлінських рішень та їх наслідки. Аудиторська діяльність не є виключенням із загального правила. Їй так само, як й будь-якому іншому виду бізнесу властиві імовірнісні події, що можуть призвести до невиконання зобов'язань перед клієнтами або фінансових втрат. Цими ризиками необхідно управляти для мінімізації їх негативних наслідків.

Питання мінімізації аудиторського ризику на сьогоднішній день не отримали належного розвитку. Однією з причин недостатньої спрацьованості є широке використання в практичній діяльності інтуїтивної оцінки, яка має високу розсіянність. Цій проблемі присвятили свої публікації вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема: Проскуріна Н.М., Селезньов О.В., Ольховікова О.Л., Гик О.В., Діденко С.В. та ін.

Дана робота спрямована на розробку концептуальних заходів управління ризиком аудиторської діяльності з урахуванням чинників, що впливають на діяльність аудиторської фірми.

Згідно Міжнародним стандартам аудиту, аудиторський ризик — це ризик або небезпека того, що аудитор зробить неправильний висновок щодо фінансової звітності після виконання ним аудиторських процедур, тобто за неправильно складеною фінансовою звітністю буде представлений аудиторський висновок без застережень і навпаки [1].

Аудиторський ризик поділяють на:

- ризик аудиторської діяльності;
- ризик аудиторської перевірки, пов'язаний з висловленням невірної думки аудитором в аудиторському висновку щодо фінансової звітності підприємства-клієнта.

Об'єктами аудиторського ризику є ймовірні суттєві помилки у фінансовій звітності та бухгалтерському, статистичному, податковому обліку; а суб'єктами є аудиторські фірми, приватні аудитори, котрі перевіряють вищевказану звітність на достовірність і зацікавлені у зниженні рівня аудиторського ризику.

Специфічні особливості аудиторської діяльності зумовлюють розподіл пов'язаних з нею ризиків на дві основні групи:

— підприємницькі ризики;

— професійні ризики аудитора (ризик аудиту та його складові).

Для вчасної ідентифікації ризиків, визначення джерел їх виникнення та проведення постійного моніторингу ризикових подій Діденко С.В. пропонує наступна класифікацію ризиків аудиторської діяльності:

1) за сферою виникнення (зовнішні; внутрішні; загальні);

2) за можливістю страхування (страхові ризики; не страхові ризики);

3) за можливістю передбачення (прогнозовані ризики; не прогнозовані);

4) за можливістю подальшої класифікації (прості ризики; складні ризики);

5) за тривалістю дії (постійні ризики; тимчасові ризики);

6) за об'єктом виникнення (ризики окремої контрольної операції; ризики окремої аудиторської перевірки);

7) за рівнем фінансових втрат (припустимий ризик; критичний ризик; катастрофічний ризик);

8) за джерелами виникнення (власні господарські ризики; ризики, пов'язані з особистістю аудитора);

9) за можливими наслідками (ризики, що викликають на фінансові втрати; ризики, пов'язані із втраченою вигодою; ризики, що викликають додаткові витрати);

10) за причинами виникнення (ризики, що є наслідками невізначеності майбутнього; непередбачуваності поведінки клієнтів і конкурентів; недостатності інформації) [2, с. 139—142].

Слід зазначити, що згідно з МСА 330 «Аудиторські процедури відповідно до оцінених ризиків» вибір аудитором аудиторських процедур ґрунтується на оцінці ризику. Чим вища оцінка ризику аудитором, тим достовірніші та доречніші аудиторські докази, яких прагне аудитор від процедур по суті. Проте збільшення обсягу аудиторських процедур є доречним лише тоді, коли самі аудиторські процедури є доречними для конкретного ризику [3, с. 518, 533].

Система управління ризиками покликана забезпечити своєчасну ідентифікацію ризиків, їх оцінку і вжиття заходів до оптимізації (мінімізації) впливу, ефективну взаємодію підрозділів на всіх організаційних рівнях і вирішення конфлікту інтересів, що виникає у процесі управління ризиками.

Функціонування системи управління ризиками є забезпечення ефективної діяльності аудиторської фірми в умовах ризику. На нашу

думку, для досягнення свої мети ця система повинна вирішити такі завдання: виявлення ризиків і оцінювання їхнього рівня; зведення ризиків до прийняттого рівня; ліквідація наслідків настання ризикових подій; створення та підтримка такої організаційної культури аудиторської фірми, яка б забезпечувала здійснення заходів щодо управління ризиками на всіх шаблях організаційної структури аудиторської фірми, всіма її працівниками; створення та надання персоналу фірми методичного та технічного забезпечення управління ризиками.

З метою зменшення аудиторського ризику до сприятливого рівня аудитор враховує зроблені ним оцінки властивого ризику і ризику невідповідності внутрішнього контролю при визначенні характеру, строків і обсягів незалежних процедур перевірки. Залежно від цього аудитор планує: тести, спрямовані на перевірку споріднених сторін підприємства; строки проведення незалежних процедур; обсяг незалежних процедур.

Для оцінки ризиків аудиторської діяльності з метою реалізації заходів щодо їх мінімізації чи усунення, аудиторів слід послідовно: здійснювати наступне: обрати метод виявлення ризику, зібрати та опрацювати необхідну інформацію, ідентифікувати та оцінити ризики та визначити пріоритетні напрямки їх мінімізації або уникнення.

Отже, управлінський ризик є невід'ємною частиною управлінської діяльності, спрямованої на досягнення визначених стратегічних цілей фірми. Недостатній ступінь розроблення теоретико-методологічних підходів щодо управління та оцінювання ризиків, розроблення механізмів мінімізації ризиків аудиторської діяльності в умовах невизначеності свідчить про об'єктивну необхідність подальшого дослідження зазначеної наукової проблеми. Управління аудиторським ризиком є невід'ємною частиною роботи аудитора, спрямованої на досягнення визначених стратегічних цілей аудиту. Вибір аудиторських процедур при проведенні аудиту вимагає системного підходу до виявлення, ідентифікації, оцінювання чинників, що впливають на роботу аудиторської фірми, а також реалізації адаптивних моделей управління ризиком з метою мінімізації негативних впливів.

Список використаних джерел

1. Селезньов О.В., Ольховікова О.Л., Гук О.В. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики. — К.: СТАТУС, 2006. — 1152 с.
2. Діденко С.В. Модель управління ризиком аудиторської діяльності // Економіка і регіон. — 2009. — № 1(20). — С. 139—142.
3. Проскуріна Н.М. Конструктивно-ключові аспекти управління ризиком в аудиті // Аудит і фінансовий аналіз. — 2010. — №5. — С. 17—20.